

Příběh české ekopolitiky po roce 1989

ENSb1282: Politika, ideologie a životní prostředí

Mgr. Vojtěch Pelikán, Ph.D.

13. 4. 2023

Příběh(y)?

- příběh vlád
- příběh politických stran
- příběh politicky činných osobností
- příběh MŽP a dalších institucí ochrany přírody
- příběh Strany zelených
- příběh politických postojů veřejnosti
- příběh ekologického hnutí
- příběh...

Ekologická politika před r. 1989

„Mám na mysli různá ta ekologická hnutí... Ale my potřebujeme, prostě, aby se sebrali a šli vyčistit ten potok... Nepotřebujeme, aby nám dělali demonstrace, chodili po náměstích a křičeli: udělejte jinou spalovnu v Plzni.“

„Ekologové jsou největší škůdci společnosti.“

- Utajování ekologické situace před veřejností (Černobyl, odumírání lesů, smogová situace...) – obava z delegitimizace režimu
- Ekologická témata se stávají katalyzátorem nespokojenosti – lhaní, nezájem o potřeby občanů
- Ekologická situace jako generační téma
- Dvě epicentra ekologické politiky – disent a Ekologická sekce Biologické společnosti při ČSAV
 - Překlad Mezí růstu (vyšly v samizdatu)
 - Ekologické semináře
 - Zpráva o stavu životního prostředí v Československu (1983)

Doba absolutního ekologického temna?

- 1955: CHKO Český ráj
 - 1956: Zákon o státní ochraně přírody
 - 1957: Sbor ochrany přírody Společnosti Národního muzea v Praze
 - 1958: Státní ústav památkové péče a ochrany přírody (SÚPPOP)
 - 1960: nová Ústava
-
- Některé zásahy přispěly k ekologické stabilitě

Politizace předlistopadového ekohnutí

- Od „malé“ ekologie k „velké“
- 1958: Tis (1979 přeměněn v ČSOP)
- 1974: Hnutí Brontosaurus (v rámci SSM)
- 1987: Ekologické fórum (v rámci Charty 77)
- Jaro 1988: České děti
- 05/1989: Pražské matky
- 09/1989: Severomoravský ekologický klub
- 09/1989: Děti Země
- 09/1989: Hnutí DUHA
- 11/1989: Zelený kruh

Ekologická situace jako hybná síla Listopadu 1989

- Začátek Sametové revoluce v Severních Čechách
- *„Naše země nevzkvétá. (...) Stát, který se nazývá státem dělníků, dělníky ponižuje a vykořisťuje. Naše zastaralé hospodářství plýtvá energií, které máme málo. (...) Zkazili jsme si půdu, řeky i lesy, jež nám naši předkové odkázali, a máme dnes nejhorší životní prostředí v celé Evropě. Dospělí lidé u nás umírají dřív, než ve většině evropských zemí.“ (1. 1. 1990)*

Porevoluční vzepětí (1989-1992)

- Ekologické hnutí jako jeden z vítězů Sametové revoluce
- Osobnosti z občanského sektoru do politiky
- Společenská poptávka po změnách
- Podpora z nejvyšších politických pozic (Havel, Pithart...)
- Rychlý vznik klíčové legislativy a institucí
- Komplexní přístup: legislativa, krátkodobá (end of pipe) dlouhodobá opatření (územní plánování), vzdělání, výzkum...
- Fokus na znečištění a na druhovou a územní ochranu
- Pokles emisí CO₂ spíše mimoděk – neřeší se závislost na fosilních palivech, energeticky neefektivní průmysl (což trvá v zásadě dodnes)...
- Otázka „třetí cesty“ – ekologicky a sociálně citlivé alternativy k západnímu kapitalismu stojící na principech TUR

Jinou Ústavu!

- Ludvík Vaculík, červenec 1990
- Příklad pronikání ekologických témat do širokého spektra oblastí
- Debata o nové Ústavě (schválena 12/1992)
- „Nesouhlasím, aby Země a vše, co na ní je, bylo v zákoně vedeno jen jako životní prostředí člověka. Země se vším, co má, je svérázná bytost, součást univerzálního bytí; bytost starší, větší a silnější než my.“

Návrat do Evropy?

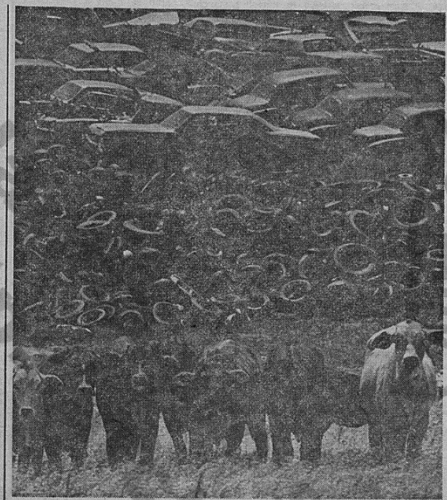
PETR PLACÁK

Sotva jsme se zbavili pout jednoho systému, který o sobě tvrdil, že je nejvyšším stupněm vývoje lidské společnosti, už se objevili noví konzervativní malířští obrázcí zářných zítřků — šlehta hmotného nadbytku. Návrat do Evropy si představují jako trh zahlezený osm mořnými a nemožným zbožím.

Éra socialismu byla svým způsobem vyčerpaním sebou opožděná, do sebe zahlešená novodobá civilizace — tato už děvky řízná společnost dovedla ony elasticity nového věku k dokončení a prohloubila propast mezi lidským světem a okolním světem.

Současná civilizace přivedla svět na pokraj zhubnutí a novodobá kultura si stále jaksi nepřipouští, že už přešla na své stly, nedostatek i vlastní rozum, že všechno nebude asi tak, jak si to v oslňujícím štýtu počítačů, kosmických raket a jaderné energie představovala. Dětská lehkomyšlnost a ničím nepodložená víra ve vlastní schopnosti se lidem celým 20. stoletím. Stále ještě nemáme proti zbrošněnému vědeckotechnickému rozvoji a nové „vyšší“ rozumovosti, humanitě a kulturnosti novověké společnosti účinné protíděly. I nejpřísnější člověk je si dnes jistě, že zaslouhou tělesností si mnohem více než celá generace našich v temerodělných předcích, dříve opic. A nejen prostý člověk — stejně tak smýšlejí umělci i oddaní a samozřejmě politikové, celá společnost vzájemně se utvářející o svých kvalitách. Marx by jistě čítil zadosťučnění a mohl bychom se smát, nežli katastrofálních důsledků pro zemi, pro život sám. Příkladem takového smýšlení je přesvědčení dnešního člověka, že o porovnání s naší kulturností a civilizovaností byl středověk barbarický a krutý. Toto přesvědčení pomilí jistě, že 20. století v mučení a zabití předtím, už, co jsme doposud a zabití poznali. Zabití je dnes o to barbaričtější, že vyšší cenu přisuzujeme lidskému životu než barbarický středověk.

Tato společnost oddávaná občernosti dává dokončování a nás v zeměch komunistické diktatury. Děbelské komunistické základadlo — Poručíme větru, dešti — jako by otváral brány pekelné a s jejímiž úsměchem má zlo na reaktem. dí o zániku světa. Představa pláti pravda hry, ke kterým se naši předkové se znalostí přírodních zákonů po stáleckých dědicích, a začínala správně nebezpečná hra nejvyšší iracionality. Dnes opravdu nevíme, kdy se naplno otevrou státní přírodní katastrofy. Jestliže nyní někdo vidí po tom, obchodem v močném nejkrásnější době dohání západní svět, není to politický kaskadér, ale člověk, který chce tuto zemi, která stojí před zhroutením, ještě dorazit. Nesmíme zhltnout trh zbožím pro život ve směr nepotřebným, ale musíme obnovit půdu, produkci zdravé potraviny, dosažení toho, abychom mohli dýchat čist vzduch a pít čistou vodu. Naše budoucnost není ve výstavbě dalších jaderých a tepelných elektrárn, ale ve znázornění spotřebě energie, se zátokami, než v rozvojové technologii. Musíme obnovit celé naše ohromné kulturní dědictví, kulturní památky, posloužit kulturu a lidstvu lidskou práci. Dělat si doma pít kávu — nejen kávu, ale i sám si dát opět přiblížit životodárnému kosmickému řádu, novým věkem tak naučené a nebezpečné symbolizování. Jestliže tohle děláme, nebudeme se muset do Evropy vracet, ale naopak Evropa přijde k nám.

Tomazs Tomazewski, USA 1987

LUDVIK VACULÍK JINOU ÚSTAVU!

Píšu s obavou z lepší minulosti tohoto národa, s pochopením vášni nepočítám. Jestliže věc, o níž mi jde, nepochopí mluvína, bude zas na dlouho ztracena. Teď totiž má lepší menšina příležitost dát našemu vývoji svůj směr, protože je proti těžkopádné většině zatím v pohybu, má náskok v poznání a má pravě slovo. Většina je teď ještě slepá, ale brzo se nám může svou těžkou vahou zavěsit zas na ruce a nohy.

Máme nový parlament a jeho první úkolou je nastit novou ústavu republiky. O čem taková „nová“ ústava bude asi mluvit: o tvorbě státní moci a o vztahu občana k ní, o soustavě vlády, prokuratury a soudů... atd. To vše bude další, nověno trochu jinak než dosud a jistě s úmyslem zabránit, abychom se zas dostali do nějaké diktatury. Když se to ty podává, nezvukem tím ještě nic nové, ale brzo se nám může svou těžkou vahou zavěsit zas na pod sluncem. Bude to jen opravný čin, jenž má pomoci hladšímu pohybu společnosti, ale kom to se nelíbí, a i v tom bude se proti staré, „socialistické“ ústavě vidět zlepšení. Ústava jistě prohlásí svobodu svědomí, ale nepoví, v čem to svědomí má být. Ne neslýká se mi po ideologii a státní doktríně, jsem naopak pro státní poučení z rozumu a poznání; poznání všemi cestami.

Demokratické ústavy Evropy, k nimž se ta naše „nová“ bude chtít přidat, mají člověka dát ochraňovat před násilím státu, úřadu i spoluočinců: to jsou západně jedničky postavy toho díla, celý obsah ústavy obje se na poli takto vyznaceném. Ale všimněme si, že náš soud je dnes víc než vládu a úřadem určenou postavou, jež doudá nebývá do ústavy zapísána; tou je příroda. Země — či jak to nejlíp nazvat — bytí?

Nevím, jak ústavy jiných zemí berou na přičítání obléd. V prvním návrhu ústavy, který Občanské fórum podalo už koncem minulého roku, se o ni nemluvívalo. Teď už jistě všechny politické strany mají názor, jak by v ústavě měla být zapísána ochrana „životního prostředí“ — já jsem proti tomu! Nesouhlasím, aby Země a vše, co na ní je, bylo v zákoně vedeno jen jako životní prostředí člověka. Země se vším, co má, je svérázná bytost, součást univerzálního bytí, větší než my. Starší kultury to uznávaly. Přiznejme jí tedy rovnoprávnost a zapíšme to do ústavy a potom do dalších zákonů.

Nepišu tu nějaký literární esej, píšu návrh, abychom do své ústavy dali člověk, jenž právně uzná nezávislost přírody na nás a našim souhlasem; zvíšit když faktická závislost je opakem. Už nic nebude smět být zničeno a vyhubeno, lidé, které se lepru narodí. Jsme jen částí vesmíru, a to částí vědomou si sebe i ostatního bytí: z tohoto vědomí přiznáváme právně existenci nevědomé a nemluvné části. Nevím, jak takový právní akt nazvat: když nadáme určitou prvopocí orgán, jenž bude hájit toto ostatní bytí, a naše činy proti němu bude poslat před soud. Objevím tu tedy dá se to nazvat svědomím?

Nejde tedy jen o údržbový ochraňování „životního prostředí“, o níz se dleobu dohledávajíc jení s druhými — jestliže s průmyslem, energií a ekologií, zejména s biologii. Ide o nový právní i morální stav, který přírodu nám ústý svých zástupců může prohlásit i vetu. Takový zákon různé zhrubně neše hmotné podmínkami a mýtě a našeho ducha obrátit jiným směrem. Jako dnešního krom zločinů nenapadne, aby pro zájem podniků, obce nebo své rodiny zabil člověka, tak bude zločincem kdo pro takový zájem zabije všem buďoucím lidem například rodu.

Co mám na mysli, znamená vlastně vítězství konce ekologie, jako bylo koncem a vítězství humanismu, když první čtyři člověk byl uznán člověkem a pak občanem. V právním i morálním smyslu je to stejný posun. Příroda už není

JANKEV SONSCHEIN
(1914—1962)

Barva tvých vlasů

Záviděl barva svých vlasů mi nyní spíjí s plameny, s obetí v krematoriu.

V svých očích je ohně tvého obličje — zapadající slunce.

(Z jidiš přeložil Gabriel Weiss)

„chráněná“ nýbrž uznání za bytost nezavislou na našem souhlasu. I proti naší potřebě. Vždyt byla na počátku zřizána tímž vesmírným právním aktem jako my. Teprve tímto pokrok v našem myšlení a do smyslu této naší tělesné civilizace. Někjaká „nová“ ústava zabývali se jen občanskými právy byla by nicotnou záležitostí, nestojící za pozornost pod stůlem.

Tom lepší minulou, hu níz se obračím, nemám nějakou intelektuální, uměleckou či stávkovou elitu, mímím lidi, kteří se vylučují povoláním či vírou dostali k tomuto chápání života a světa.

Jaký praktický účinek měl by takový zákon mít? Účel by na začátku každé hospodářské a podnikatelské úvahy, že nic neměl být zničeno ani trvale pokřiveno. Jedinečně přírodní dítavý, zvyky krajiny a soustavě žáním přizpůsobením budou nedotknutelné. Hospodářskou ani zabavit činnosti nesmí nastat úbytek přírody ani zhoršení podmínek pro člověka ani jiného živočicha. Všecko, co si člověk napíše bude chtít dovolit, může si dovolit už jen na svůj účet a ze své síly. Možná se následem toho vrátíme ke starším výrobním způsobům nebo najdeme jiné, jež neporuší zákon. Společnost výrobce se rozdrží a rozdrží, nemyslné záplava stejného výrobků na velkou ústupu místním tržbám, nepotřebujícím transkontinentální zásobování. Budou-li výrobky pracovní, bude i méně zbytečného věcího času, zase však může práce být zajímavější a svobodnější... Ale je neetické budit tímto „chráněním“ bdlost škodlivou vesmíru — misových sporů. Uč jsem jenom příklad? Chemické hnojivo poli snižuje postupně až k jistému nesporům ukázat: k čisté a zdravé vodě v celém okolí. Kulk chleba nám

Překročeno na str. 3.

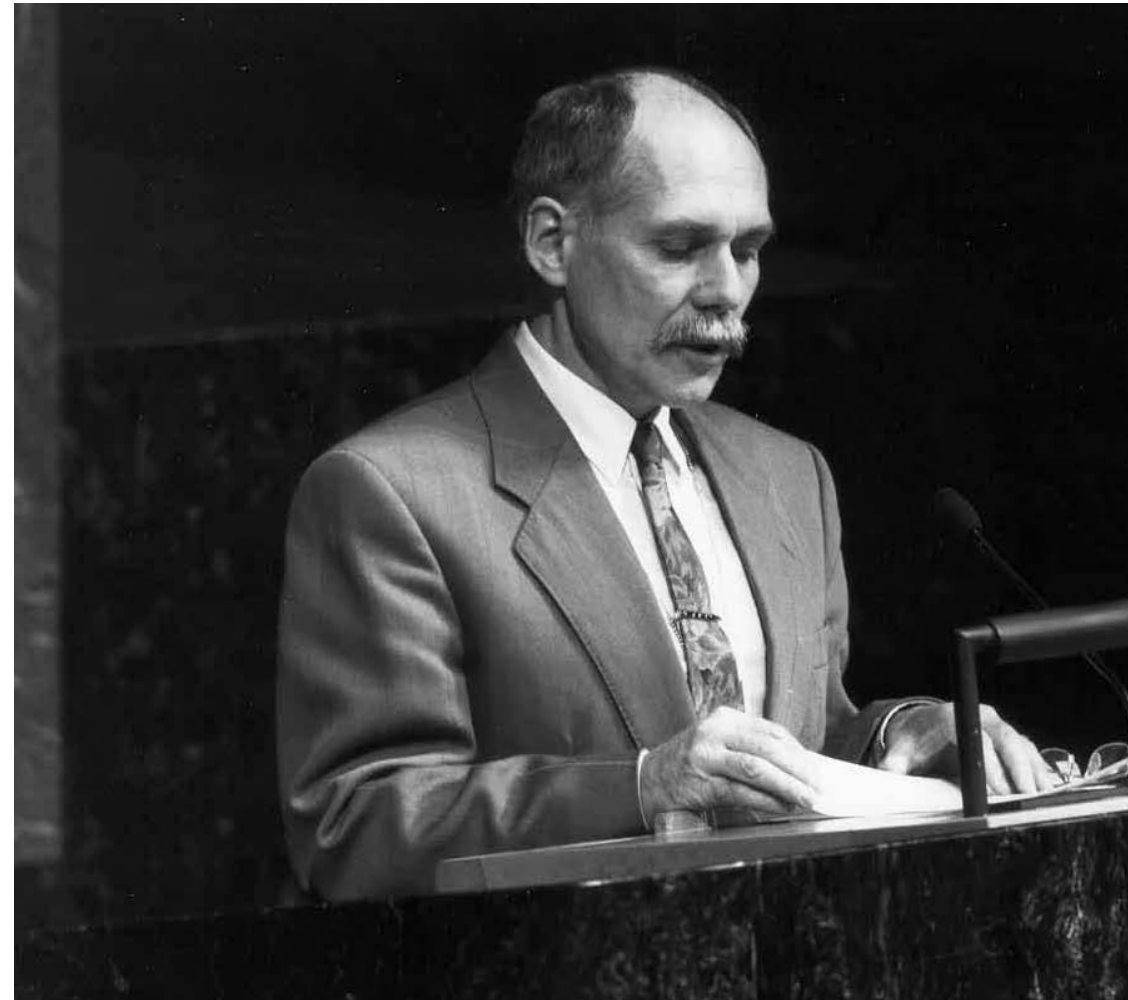
IVAN STEIGER Biblické apokryfy

3. MOJŠIŠ / LEVITICUS 19. 4
Nobracujte se k blízkým a nedějte si líce obličím. Já jsem Hospodin, váš Bůh.

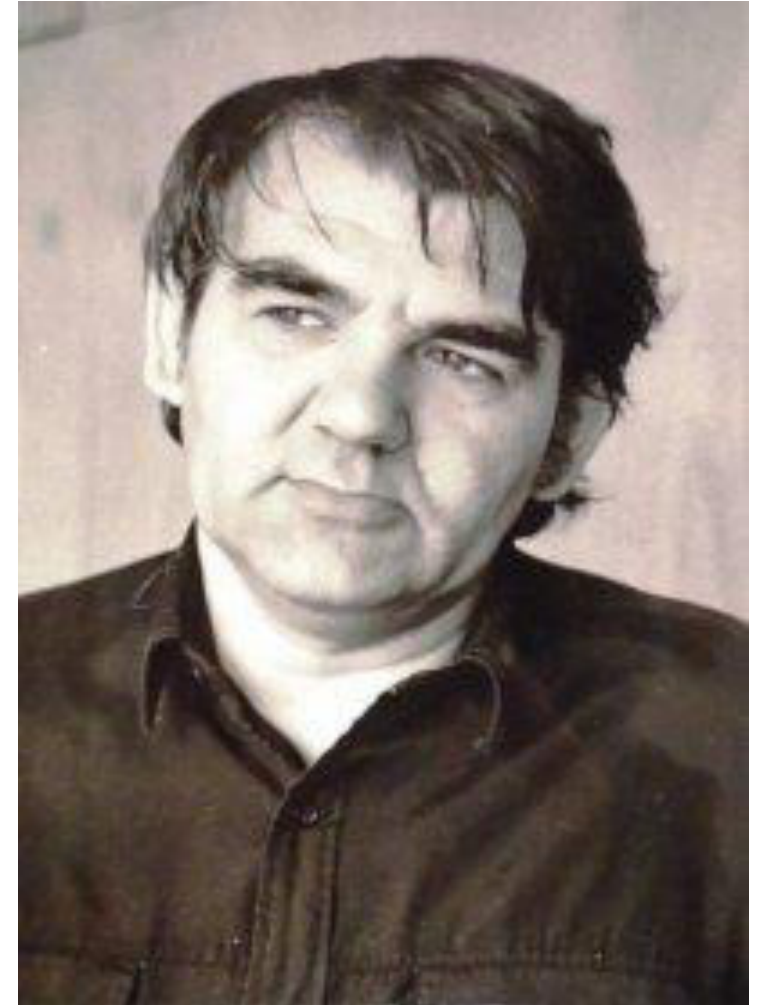
Bedřich Moldan

- *1935
- 1978-1989 v čele Ekologické sekce při ČSAV
- První ministr ŽP; MŽP jako kompetenčně silné ministerstvo
- Zelený parlament: úzká spolupráce s NNO
- Místopředseda Summitu Země 1992
- Životní prostředí České republiky (tzv. Modrá kniha)
- Duhový program (Program ozdravení životního prostředí České republiky)
- Později vstup do ODS/TOP09

Ivan Dejmál

- 1946-2008
- MŽP leden 1991 – červenec 1992
- Disident, 2x vězněn
- Chartista, vedl její ekologickou komisi
- Od r. 1987 vydával samizdatový *Ekologický bulletin*
- Hlavní autor ekologického programu OF
- 1991: vznik ČIŽP, SFŽP
- 10/1991: územní limity těžby
- Zákony 309/1991, 17/1992, 114/1992...

Josef Vavroušek

- 1944-1995
- Důležitá postava Ekologická sekce při ČSAV
- 1990-1992: předseda Federálního výboru pro životní prostředí (meziresortnost, mezinárodnost, strategická rovina...)
- Idealismus, ambice, systémové myšlení, proměna hodnot...
- 06/1991: První panevropská konference ministrů životního prostředí v Dobříši
- 06/1992: Summit Země, návrh na reformu OSN
- 09/1992: založil STUŽ

Zlom za Klausových vlád (1992–1998)

- Volby červen 1992, premiér Klaus, MŽP František Benda
- 2 linie ekopolitiky: Havel X Klaus
- Vystřízlivění, marginalizace ekologického hnutí – z vítězů se stávají potíživisté
- Minimum nové legislativy
- Odebírání kompetencí MŽP
- Koncentrace na end of pipe přístup, opuštění principů TUR...

Vladimír Dlouhý,
ministr průmyslu
a obchodu ČR (ODA)

František Benda,
ministr životního
prostředí ČR
(KDS)

Václav Klaus

- Premiér 1992-1998
- Prezident 2003-2013
- Vítěz hned druhého ročníku Ropáka (1993)
- Zdraví a ochrana přírody jako „šlehačka na dortu“
- Hlavní postava českého klimaskepticismu
- *Modrá, nikoliv zelená planeta (2007)*
- *„Žádné ničení planety nevidím, nikdy v životě jsem neviděl a nemyslím, že nějaký vážný a rozumný člověk by to mohl říci.“ (HN 9. 2. 2007)*

Finance a životní prostředí

Zajímalo nás, jaké názory na řešení životního prostředí je nejvíce zničeno v...
„Viděl jsem ji. Nemohu ji teď v žádném případě recenzovat... V podstatě s ní nesouhlasím, myslím, že to je jedno z jednostranných vidění světa. Vim, že se jí dostalo řady nepříznivých recenzí. Nemohu ji posoudit. Nejsem specialista na ekologii a ani nechci být...“

Jaké si jako ministr financí stavíte pro Československo ekologické cíle?
„Jako ministr financí si v žádném případě ekologické cíle nestavím. Nemělo by to smysl.“

Pokud vím, tvoří se systém ekonomických nástrojů, který by měl například pomocí daní regulovat i péči o životní prostředí...
„Tak tomu úplně přesně není. První a podstatné pro ochranu životního prostředí — jakkoli to zní paradoxně — je zavést normálně fungující ekonomiku. Sny „zelených“ a podobných hnutí jsou většinou založeny na hlubokém nedorozumění, že ekologie a ekonomika jsou postaveny proti sobě. Je tomu přesně naopak. Čím horší ekonomika a její fungování, tím horší životní prostředí, nikoli opačně. Jediné řešení ekologického problému u nás spočívá v zavedení normální tržní ekonomiky. Dobře víme,

Myslete si, že například bezolovnatý benzin, auta s katalyzátory, to všechno jsou příkazy. Před lety jsme se přidali k evropským dohodám o síře v ovzduší. Klidně jsme dohody podepsali. Víme, že dneska je v žádném případě nemůžeme dodržet. Zastavit elektrárny není cesta. A když budou voliči volit v referendu, tak nedoporučí, aby se zakázala auta. Teď se diskutuje o ochraně ozónové vrstvy, ekonomičtí ministři vlády se snažili říci, že k této smlouvě nemůžeme přistoupit, než zjistíme, co jsme schopni

me přistoupit, než zjistíme, co jsme schopni prostředí vedenou G. H. Brundtlandovou

splnit. Ekologické tlaky vedly k tomu — aby to z naší strany nevypadalo nekonstruktivně —, že k montrealské smlouvě přistoupíme. Tím vznikne další problém. Za jistou dobu se dostaneme do situace, kdy budeme vědět, že tento závazek nejsme schopni splnit.“

Nový systém daní je tedy záležitostí, které bude následovat až po zavedení volného trhu. Zatím jste o tomto systému neuvažovali?

„Samozřejmě jsme uvažovali o mnoha takových věcech. Ale vtip je v tom, že daňové věci jsou takové to přilepšení, šlehačka; ta nemůže být ve vzduchu, ale na dortu, který má nějaký základ. Tomu tady málokdo rozumí. Já jsem jezdil po volebních akcích a přirovnával jsem nás k potápějícímu se Titaniku, do kterého se valí voda. Potřebujeme ten Titanic rychle vyspravit a postavit ho do rovné polohy. V momentu, kdy se Titanic potápí, natírat lehátka na horní palubě je naprosto nesmysl. Jako kdybychom ta lehátka chtěli podkládat, když nestojí rovně, aby na nich mohl ještě někdo ležet... Proto se nemůže začít od dílčích daňových opatření.“

V jakém časovém horizontu tedy myslíte, že by mohl takový systém daní ve prospěch životního prostředí vstoupit v platnost?

„Systém daní je podrobován zásadní konceptní přeměně. Potrvá dva tři roky, než ho definitivně zrealizujeme. Systém ekologických daní můžeme zavést zítra. Ale bude to plácnutí do vody, které nepřinese žádný efekt. V dnešním naprosto pokřiveném zrcadle cen takové daně spíše znamenají další zvětšení pokřivení. Působí spíš proti narovnání Titaniku do vodorovné polohy. Potřebujeme vytvořit takové ekonomické subjekty, které by reagovaly na dané ceny. Tzn. privatizovat ekonomiku. Musíme mít ceny správné, aby se podniky skutečně zasloužily o to, co si vydělají, a ne aby to byla náhoda, jak jim kdysi nějaké cenové orgány nadekretovaly ceny. Cíli ekologický problém úzce souvisí s postupem celkové ekonomické reformy.“

JE Temelín

- Energetika jako klíčové protestní téma
- Silný protijaderný étos před r. 1989
- Černobyl (1986), Jaslovské Bohunice (1976, 1977)...
- Blokády 1991-1997
- Mezinárodní vliv i podpora
- Nepochopení/nízká podpora veřejnosti
- Dostavba těsně schválena 1999
- Úsilí o referendum
- Postupně ekohnutí jaderné téma opouští

Libkovice

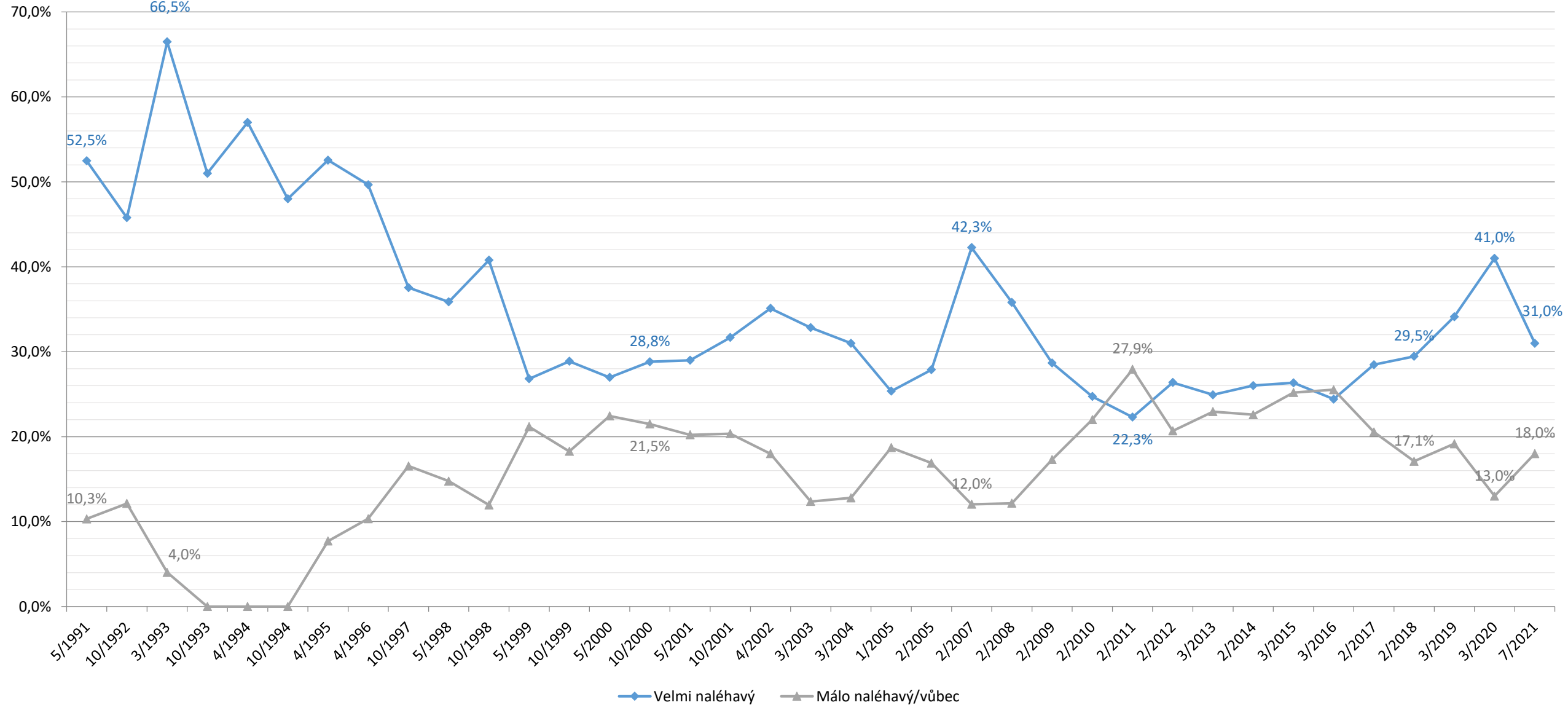
- Symbolický význam
– paralely s érou
před r. 1989
- Ekonomika spolu s
ekologií, nebo
nejdřív rozvoj?
- Propojení s tématem
limitů těžby
- Blokáda 1992-1993

Mění se i postoje veřejnosti...

- Únor 1990 (IVVM): znečištění přírody jako největší nebezpečí pro lidstvo
- Rychle nabytý pocit, že je to zásadní vyřešeno
- Prvotní entuziasmus k politickému angažmá rychle mizí
- Ekologická opatření relativně expertní, úzce zaměřená – neprovazováno se sociálními otázkami
- Záhy se projevuje odpor k přímým akcím

Naléhavost zabývání se životním prostředím 1991-2021 (CVVM/IVVM)

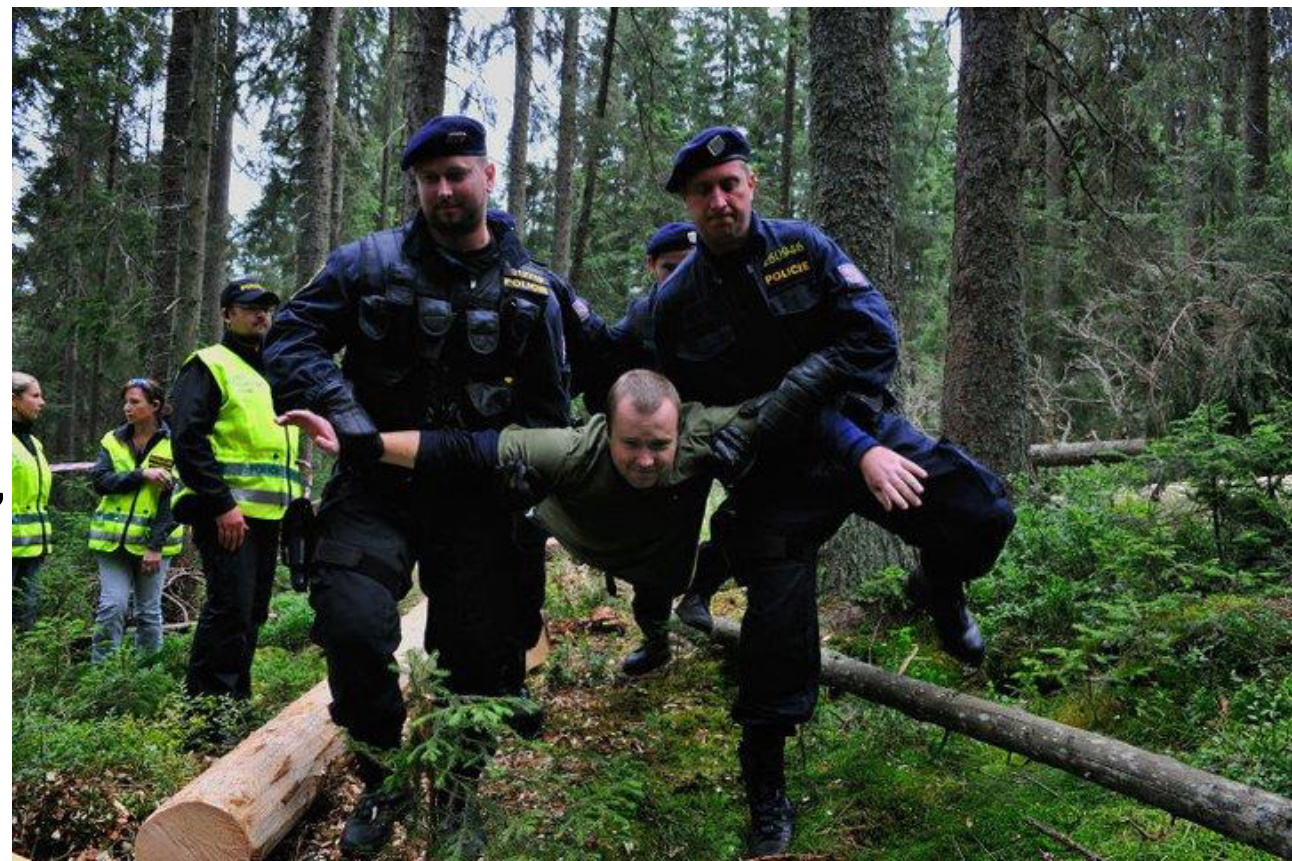

Oslabování „politiky zdola“

- 1991: založení pobočky Greenpeace v ČSSR
- Mezinárodní podpora institucionální i finanční
- Financování ze zahraničí – ambivalentní efekt:
 - Nezávislost
 - Ekologické hnutí přestává být postupně hnutím
- 2 efekty vlád V. Klause: radikalizace (neschopnost dialogu s mocí) a institucionalizace (snaha dát najevo, že nejsme extrémisté)
- 1995: „ekoteroristé“, seznam extrémistických skupin MV
- Profesionalizace, sebedisciplinace, marginalizace, defenzíva...

Agenturní ráz: sázka na expertní dialog

- 1998 Hnutí DUHA poprvé neuskutečnilo blokádu JE Temelín
- Proměna cílů i jazyka: „*Hnutí DUHA prosazuje zdravé prostředí pro život, pestrou přírodu a chytrou ekonomiku.*“
- Sázka na lobbying (energetika, odpady, biodiverzita...)
- 2011: blokáda v NP Šumava – první po 12 letech, malá podpora veřejnosti
- Relevantní partner jen pro některé vlády (ministři Ambrozek 2002-2006, Bursík 2007-2009, Miko 2009, Dusík 2009-2010...)
- Defenzíva po r. 2010 – sílící hledání veřejné podpory

Ekologická politika 1998-2014

- Éra prezidentství V. Klause
- Vstup do EU jako klíčová událost
- Přejímání evropské legislativy, v praxi spíše její odvar
- Rozdíl mezi profilací stran na úrovni ČR a EU
- S výjimkou vlády s účastí Strany Zelených ekologická témata spíše na okraji
- Oslabování legislativy i institucí
- Dílčí opatření, pokulhávání za očekávaními...
- Klimatická legislativa či ochrana krajiny jako dlouhodobá slabina
- Vymizelá témata – jádro, dálnice...

Strana zelených: vznik a formování

- Současně typická i netypická historie
- Ekologické osobnosti vstoupily po Listopadu spíše do vznikajících „nezelených“ stran
- Vznik hned dvou zelených stran:
 - 24. 11. 1989: Československá strana zelených (ČSZ), „melouni“
 - 9. 12. 1989: Strana zelených (SZ), netypická v E kontextu (pravicovost, elektorát...)
- 1990: zklamání, zisk 4,1 %
- 1992: úspěch v koalici (LSU): 3+3 poslanci
- Sílící rozkol s ekohnutím: podpora ODS, kritika aktivismu, jádro jako alternativa k uhlí, nezáměr o feministická či rozvojová témata...
- Bizarní peripetie (koalice s NEI, Knížák na prezidenta...)

Strana Zelených – vzestupy a pády

- 2002: Tmavozelená výzva (Patočka a Beránek)
→ trojnásobek členů
- 2003-4: Integrace do EU (vstup ČR, eurovolby, vznik EGP, M. Horáček a rozkol s Die Grünen...)
- 2004: senátor J. Štětina, krajszí zastupitelé J. Drápalová a M. Vlašín
- 2005: předseda M. Bursík, středo-pravicový
- 2006: volby do PS PČR → 6,29 %, 6 poslanců, 4 ministři
- 2009-2010: 2 ministři ve vládě J. Fischera, předseda O. Liška
- „Standardizace“ strany, posun k levému středu
- Postupně slábnoucí význam – dílčí úspěchy na komunální, příp. krajské či (dříve) také senátní úrovni

Hodnocení politiky ŽP – hodnocení stran

Hodnocení politiky ŽP - hodnocení vlád

Stupnice hodnocení

	Vláda prosadila konkrétní pozitivní řešení, které vede ke zlepšení životního prostředí či ochrany přírody. Neznamená to automaticky, že šlo o řešení dokonalé ani, že bylo v rozsahu, který prosazují ekologické organizace. Zelená barva neznamená školní „jedničku“.
	Vláda prosadila pouze obecné pozitivní řešení nebo prosadila jen část řešení. Modrá barva neznamená školní „dvojku“.
	Vláda problém neřešila nebo nedosáhla žádného posunu v řešení problému.
	Vláda prosadila obecnou změnu k horšímu nebo nezabránila takové změně; případně vláda nesplnila svůj programový závazek a nevyužila tak možnost zlepšení.
	Vláda prosadila konkrétní opatření, které vede ke zhoršení životního prostředí či ochrany přírody; případně činila kroky přímo proti svému programovému závazku.

Výsledky hodnocení

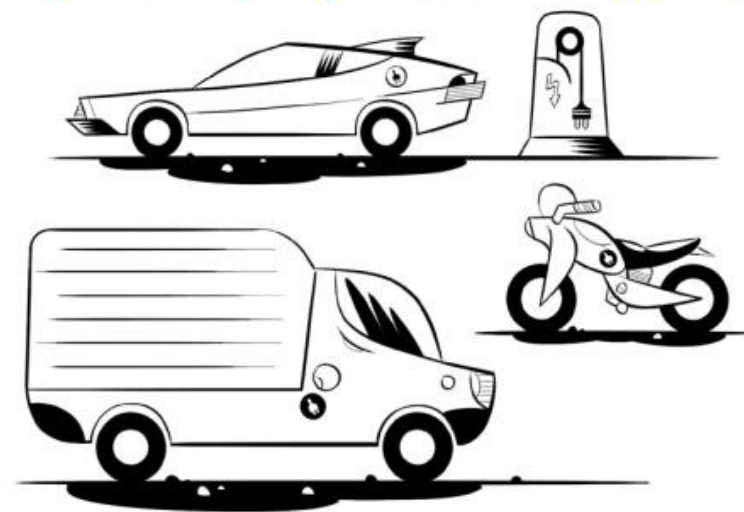
	ovzduší a smog	kamiony v obcích	recyklace odpadu	sucho a voda	zdravé lesy	divoká příroda	ochrana půdy	místní potraviny	závislost na fosilních palivech	úsporné domy	čistá domácí energie	uhelné doly	jaderné subvence	kanál Dunaj–Odra–Labe	občanská práva
ČSSD, volební program 2013															
ANO, volební program 2013															
KDU-ČSL, vol. program 2013															
Programové prohlášení															
Výsledky vlády 2014–2017															

Éra Richarda Brabce (2014-2021)

- Manažer v chemickém průmyslu
- Nejdéle sloužící ministr ŽP – 3 vlády
- ANO původně ekomodernizační étos
- Postupně vymezování se vůči EU, zejména její klimapolitice
- Kritika: přehrady, DOL, stavební zákon, jádro, limity těžby, závislost na fosilních palivech, ČIŽP, Bečva...
- Zákon o národních parcích (2017), odpadový zákon (2020)...

Tak pojďme vytápění uhlím a taky topnými oleji úplně zrušit. V roce 2035 to bude jen výjimka a většina měst a obcí ho na svém území úplně zakáže, jako to udělali v Krakově. Energie budoucnosti je elektřina a zemní plyn. V průmyslu i doma.

Brzy se už naplno připojíme na Slunce, aby z toho měli prospěch všichni. Solární baroni už se připojili. My teď musíme naopak podpořit malé elektrárničky. Myslím naše domy a byty. Fotovoltaické panely na každé střeše už jsou běžné, sluneční energii ale dovedou zachycovat i střešní krytiny a speciální fólie na oknech. Větší solární elektrárny by se zase daly úspěšně stavět v bývalých průmyslových a těžebních lokalitách, pro které zatím nemáme jiné využití.

Politizace ekohnutí po r. 2015

- 2015: Formativní diskuse o limitech
- Systémová kritika, sociální témata, veřejná legitimizace, přímé akce...
- 2017: 1. klimakemp
- Limity jsme my, FFF, XR...

Volby 2021

Ekologické organizace hodnotí volební programy
a povolební plány politických stran

